

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. Sitne inter actum hæresim & habitum infusum Fidei repugnantia
physica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

XII. *Ostenditur dari veram fidem quoad substantiam sine gratia, non tamen quoad statum.*

Explicatio dicti S. Gregorii n. 10. resus.

Hinc ergo constat ad objectionem: quando enim Sanctus Jacobus dicit Fidem sine operibus esse mortuam, non loquitur de Fide quoad substantiam, seu essentiam, sed in esse virtutis, cum in peccatore careat illo splendore & vita ei à gratiâ & charitate extrinsecus communicatâ, nec quidquam fructuosum in ordine ad vitam æternam operatur. Atque ex hoc constat differentia inter Fidem mortuam & hominem mortuum, vita enim hominis est ipsi intrinseca, & cum eo identificata, ipsaque ejus essentia, per quam denominatur vivens, consistit quo realiter in materiâ, formâ, & unione, quarum ullâ sublâtâ, entitas hominis destruitur: vita verò Fidei est illi extrinseca. Eodem modo respondetur ad pronuntiatum illud Divi Gregorii, Fidem scilicet sine gratiâ & operibus esse veram in esse substantiæ, seu essentia juxta jam dicta, non quoad statum, & in esse virtutis, ut fusè declaratum est. Atque hæc doctrina apertè tradita est in Concilio Tridentino Sess. 6. can. 28.

vertunt aliqui, hæretici, contra quos canones illi sunt facti præsertim vigesimus octavus, non negabant Fidem per infidelitatem amitti, unde non erat opus ut Concilium quidquam hac in re contra eos illic definiret, maxime cum antea in capite illo 15. hoc expressè tradidisset. Quia tamen Concilium capite illo decimo quinto citato, non directè, sed quasi per parenthesis hoc dixit, Fidem scilicet per infidelitatem amitti, putant nonnulli id non esse de Fide; aiunt tamen omnes, cum Concilium absolutè hoc affirmet, non posse sine errore negari.

Capitulum 15. Canones Conc. Tridentini ejusdem sensus auctoritate.

Nec ad hanc veritatem stabilendam desunt testimonia ex sacris literis desumpta. S. Paulus itaque 1. ad Timotheum cap. 1. in fine dicit hæreticos naufragium circa Fidem fecisse, id est, ut loquitur S. Chryostomus homilia quinta in eam Epistolam, ab Ecclesiâ & Fide exciderunt: sicut enim, inquit Sanctus hic Doctor, qui naufragium fecit, rebus omnibus amissis nudus evadit, ita qui ex Ecclesiâ nave per infidelitatem excidit, interna Dei dona omnia, & virtutes amittit: loquitur autem hoc loco Apostolus de Hymenæo & Alexandro, qui tamen non omnes Fidei articulos, sed tantum resurrectionem negabant, ut postea S. Paulus declarat, & tamen eò quòd hunc unum articulum obstinatè negabant, eos dicit fidei naufragium fecisse. Unde idem Apostolus in eadem Epistolâ, cap. 6. num. 4. de hæretico loquens: *Superbus est*, inquit, *nihil sciens*, hoc est, ut rectè explicat Suarez, nihil certò & firmiter credens.

IV. Scriptura testimonio probatur Fidem infusam amitti per infidelitatem.

SECTIO SECUNDA.

Utrum per omne peccatum hæresis, vel infidelitatis tollatur habitus Fidei.

I. *Si actus hæresis vel infidelitatis tollat habitum Fidei, debet esse deliberatus.*

DIXI peccatum, si enim actus hæresis, seu infidelitatis sit planè indeliberatus, non est cur per eum tollatur habitus Fidei, cum nullum vel in Scripturâ, vel Conciliis, vel Patribus sit hujus rei fundamentum. Idem à fortiori dicendum de eo, qui omnino invincibiliter dissentit alicui articulo Fidei, planè scilicet ignorans objectum illud esse à Deo revelatum; hunc enim, opinor, nullus dicit amittere Fidem infusam, cum illum ipsum articulum etiamnum credat implicitè, quatenus nimirum explicitè credit omnia vera esse, quæ ab Ecclesiâ dicuntur esse à Deo revelata. Certum denique est eum, qui uni Fidei articulo dissentit, non statim amittere habitum Fidei acquisitæ circa alios articulos. Quæstio itaque procedit de solo habitu Fidei infusa.

Hanc etiam doctrinam unanimi consensu tradunt Sancti Patres, inter quos Sanctus Augustinus eam apertissime variis locis docet, ut libro primo contra Epistolam Parmeniani, capite 7. item de Fide & Symbolo, capite decimo: capite etiam quinto Enchyridii, & alibi. Hoc ipsum clarè affirmant alii Patres, qui passim docent eos, qui in hæresim inciderunt, non esse verè, sed solo nomine Christianos, ergo juxta illos habitus Fidei infusus per actum hæresis, seu infidelitatis amittitur; si enim illum retinerent, non nomine tantum, sed re essent Christiani.

V. Docent Sancti Patres per unum alium hæresis tolli fidem infusam.

II. *In hæretico extra unum Fidei articulum non manet Fides infusa circa reliquos.*

Conclusio: Quisquis per peccatum mortale hæresis (per hæresim intelligi etiam infidelitatem) uni Fidei articulo dissentit, statim habitum Fidei infusæ circa omnes Fidei articulos amittit: ita Divus Thomas 2. 2. q. 5. art. 3. estque communis Theologorum sententia, ut non sit opus auctores referre, cum unus inventus sit Durandus, qui hoc negaverit, cujus opinionem secuta est Glossa Cap. *Firmiter* de summâ Trinitate. Dicit ergo Durandus in 3. Dist. 23. quæst. 9. etsi quis uni vel alteri Fidei articulo deliberatè dissentiat, si tamen assensum aliquibus præbeat, habitum Fidei infusæ eum non amittere.

SECTIO TERTIA.

Sitne inter actum hæresis & habitum infusum Fidei repugnantia physica.

Durandus hac in re opinio.

III. *Ex Concilio Tridentino ostenditur Fidem infusam per actum hæresis amitti.*

Præbatur tamen conclusio primò ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 15. ubi sic habetur: *Afferendum est, non modo infidelitate, per quam & ipsa Fides amittitur, sed etiam quocumque alio mortali peccato, quamvis non amittatur Fides, acceptam justificationis gratiam amitti.* Nec refert quòd Concilium in Canonibus hoc totum non repetierit, nec dixerit in iis denuo Fidem per infidelitatem amitti, sed tantum asseruerit Fidem per omnia peccata non amitti; hoc, inquam, non obstat, doctrina enim capitum non minus est de Fide, quam doctrina canonum. Deinde, ut benè ad-

QUÆRES, Quomodo cum habitu Fidei infusæ pugnet actus hæresis, seu infidelitatis, physicè, seu ex naturâ rei, an moraliter solum, ac demeritoriè, & ex ordinatione divinâ? Communis est Thomistarum opinio, actum hæresis physicè pugnare cum hoc habitu infuso; quod etiam docet Vasquez 1. 2. Disp. 9. cap. 4. quem sequitur Torrez, & alii.

I. An actus hæresis physice, an solum moraliter tollat habitum infusum Fidei.

Dicendum tamen, hanc inter actum hæresis & habitum Fidei infusæ pugnam non esse physicam, sed moralem tantum, & hunc ab illo destrui solummodo demeritoriè: ita Suarez tomò tertio de Gratiâ, libro 11. cap. 7. & hic, Disp. 17. Sect. 2. num. 4. Coninck Disp. 17. d. 3. & Disp. 18. dub. 4. & alii.

II. Actus hæresis non pugnat physice cum habitu infuso Fidei.

Ratio Conclusionis est: Actus enim infidelitatis vel hæresis nihil physicum habet cum habitu Fidei infusæ impossibile; habitus siquidem infusi,

III. Ratio à priori cur non infusi,

pugnant
physicè actus
haeresis, &
Fides infusa.

Stat poten-
tia aliquid
credendi,
cum errore
contrario.

IV.
Sequenter
peccatum
etiam veni-
ale haeresis
tollere habi-
tum Fidei
infusa.

V.
Objic. Se-
quitur per
odium Dei
amitti ha-
bitum Fidei.

Resp. Odium
Dei mereri
maorem ef-
ficentiam,
non acci-
dentalem.

VI.
Facilitas ad
alios arti-
culos cre-
dendos pro-
venit ab
habitu Fi-
dei acqui-
siti.

infusi, ut ex communi Theologorum mente fa-
pè dictum est, dant simpliciter posse, reddunt-
que subjectum in quo sunt, in actu primo potens
ad actus supernaturales circa materiam, quam
quisque diversam respicit, eliciendos, nempe
habitus charitatis ad actus amoris, habitus Spei
ad actus supernaturales Spei, habitus Fidei ad arti-
culos Fidei propter auctoritatem divinam su-
pernaturaliter credendos, & sic de cæteris: sed
potentia ad credendum aliquid supernaturaliter,
rectè componi potest cum actuali errore con-
trario; quantumvis enim neget quis Deum esse
Trinum & Unum, potest nihilominus hoc my-
sterium credere. Sic in naturalibus potentia in-
tellectiva ad actum scientiæ, & volitiva ad actum
amoris circa aliquod objectum, optimè stant
cum errore actuali, & odio illius objecti, ut
quotidianè constat experimentiâ.

Confirmatur: Si enim ob oppositionem phy-
sicam peccatum haeresis tollat habitum Fidei in-
fusa, sequeretur per peccatum etiam veniale hæ-
resis aut infidelitatis amitti hunc habitum, cum
non minus ei physicè opponatur peccatum veni-
ale hæresis, quàm mortale. Sequela autem
nullâ ratione admitti potest, sublato namque ha-
bitu infuso Fidei tolleretur gratia & charitas, ut
pote quæ in viâ nunquam reperiuntur sine habi-
tu supernaturali Fidei; per nullum autem pec-
catum veniale tollitur gratia, ut apud omnes est
in confesso. Solum ergo tollitur habitus infusus
Fidei per peccatum mortale hæresis, Deo cum
in peccati hujus poenam subrahente.

Dices: Si actus hæresis cum habitu Fidei in-
fusa pugnet moraliter tantum, seu demeritoriè,
sequitur contra dicta Sectione precedente, non
per hæresim solummodo aut infidelitatem, sed
per alia etiam peccata, puta odium Dei &c. amitti
habitum Fidei, hoc siquidem peccatum in ratio-
ne demeritorii superat peccatum hæresis. Res-
pondetur poenam duplicem esse, essentialem,
& accidentalem: argumentum itaque rectè pro-
bat odium Dei mereri majorem poenam essen-
tialem, seu gravius puniri in inferno, poenam
tamen hanc accidentalem, ablationem scilicet ha-
bitus Fidei infusa peculiari modo meretur hæ-
resis & infidelitas, poenâ peccato respondente.
Sic è contrario laureolæ, ut passim docent Theo-
logi, non propter amorem Dei, seu actum cha-
ritatis, & maxima etiam merita, sed ob parti-
culare genus operum meritoriorum, Martyrii scilicet,
Virginitatis &c. beatis à Deo conferuntur.

Dices secundò: Postquam quis unum vel al-
terum Fidei articulum per actum hæresis negavit,
eandem facilitatem retinet credendi alios articu-
los, ergo signum est illum eundem quem antea
habuit Fidei infusa habitum retinere. Sed con-
tra; hinc namque sequeretur, etiamsi quis, non
uni tantum vel alteri Fidei articulo dissentiat per
peccata mortalia hæresis, sed licet plurimos ne-
get, adhuc non amissum iri Fidem, seu habitum
illum infusum, cum etiamnum circa articulos,
quos non negavit, sentiat facilitatem in credendo.
Respondetur itaque hanc facilitatem provenire
ab habitu acquisito, ab actibus naturalibus Fidei,
qui unâ semper cum supernaturalibus eliciuntur,
vel ab ipsis etiam actibus Fidei supernaturalibus
producto, ut dixi Disp. 31. de Animâ, Sectione
secundâ, numero quarto: ad hoc verò insuper
concurrunt species, tum rerum ipsarum, quæ
sæpius jam sunt creditæ, tum motorum credi-
bilitatis.

Dices tertio: Physicè repugnat ut quis simul
sit fidelis & infidelis, sed per actum hæresis con-
stituitur quis infidelis, per habitum infusum Fi-
dei fidelis, ergo inter hæc duo datur physica re-
pugnancia. Respondetur non obstare physicè
quò minus quis sit fidelis sub unâ ratione, &
quatenus nimirum per habitum Fidei infusa est aptus
ad articulos Fidei credendos; & infidelis, quan-
tenus actu articulum aliquem Fidei obstinatè ne-
gat: quemadmodum & castus quis esse potest per
castitatem infusam, quam post varia admissa lux-
uriæ peccata, in justificatione accipit per bap-
tismum vel poenitentiam, & tamen esse luxuriosus
per habitum luxuriæ antea contractum.

Dices quartò: Potest aliquis Fide acquisitâ
non credere unum & nihilominus credere aliud,
unum tamen vel alterum hoc modo non creden-
do, non destruitur totus habitus Fidei humanæ,
ergo nec divinæ, seu infusa. Negatur tamen
consequentia, disparitas est; Fides enim humana
& acquisita est divisibilis, Fides autem infusa sim-
plex qualitas, & indivisibilis. Deinde objectio
illa potius probaret actum hæresis & habitum Fi-
dei infusa non opponi inter se physicè, sed tan-
tum moraliter, modo jam declarato.

SECTIO QUARTA.

Utrum obstinatè dissentiens uni arti-
culo Fidei, credere possit
alios.

HACTENTIS de Fidei habitualis amissione
dictum est, nunc aliquid subjungendum de
amissione, vel impeditioe actualis. Quærimus
itaque, an qui deliberatè, & pertinaciter ali-
quem Fidei articulum debite sibi propositum cre-
dere renuit, & obstinato in contrarium animo
persistit, possit Fide divinâ credere reliquos.
Dixi deliberatè & pertinaciter, ac sciens eum esse
articulum Fidei; si enim quis ei dissentiat existi-
mans invincibiliter non esse articulum Fidei,
quamvis circa hunc particularem articulum, cui
etiam invincibiliter discredat, habere verum
actum Fidei, etiam naturalem non possit, cum
eidem objecto assentire simul & dissentire ne-
queat, non tamen est, quò minus credere, actu
etiam supernaturali possit reliquos, qui sufficien-
ter proponuntur.

Quæres, Utrum si quis non invincibiliter, sed
ignorantiâ culpabili etiam mortaliter, ignoret
aliquid esse articulum Fidei, eo quòd habens
suspicionem illud esse revelatum, negligit ulte-
rius circa ejus revelationem inquirere; quæres,
inquam, Utrum obstinatè dissentiens huic Fidei
articulo, possit nihilominus credere alios. Mihi
probabilius videtur, in hoc nullam esse repug-
nantiam; hic enim, quantumvis peccare, etiam
graviter queat, circa rem hanc non inquirendo,
cum tamen re ipsa articulus ille non sit sufficienter
propositus, non est cur per illum dissentium ma-
terialem, vel habitus Fidei ab eo tollatur, vel
Fides actualis circa alios articulos impediatur,
voluntas quippe ad actum Fidei requisita etiam-
num manet, voluntas scilicet credendi Deo ali-
quid revelanti, Deum autem hic & nunc istud re-
velare ignorat, quamvis id ignoret peccaminosè.

Sermo itaque in præfenti est de negatione arti-
culi Fidei formaliter, seu de dissentiu scienter
habito

VII.
Nil impedit
quò minus
quis sit fide-
lis sub unâ
ratione, &
infidelis sub
aliâ.

VIII.
Alius est de
Fide huma-
nâ & acqui-
sita, aliud de
divinâ &
infusa.

I.
Difficultatis
proposita de-
claratio.

Quid de illo,
qui invinci-
biliter igno-
rat illum
esse articu-
lum Fidei.

II.
Utrum igno-
rantiâ cul-
pabilis unius
articuli im-
pediat Fi-
dem actuali-
tem circa
reliquos.

III.